

IZ INOSTRANIH ARMIIJA

SEVEROATLANTSKI PAKT I ODBRANA EVROPE

NOVI IZGLEDI NATO-a

Poznati vojni komentator Njujork Tajmsa, Hanson Boldvin, napisao je članak o novim izgledima NATO-a, koji donosimo u izvodu.

Nedavno zasedanje Saveta Organizacije Severoatlantskog pakta, u Parizu, potvrdilo je ono što se odavno pretpostavljalo — da će atlantske savezničke snage, kao i oružane snage SAD, dobiti iz osnova nov izgled. Nove smernice američke vojne politike — redukcija vojnog budžeta, smanjenje stalnog kadra i revizija opšte procene sovjetskih snaga i najzad, povećanje uloge vazduhoplovstva i zamena izvesnog ljudstva pomoću atomskih i drugih novih oružja — sve to pretpostavlja faktore od velike važnosti za Zapadnu Evropu.

Ove tendencije, prema autoru članka, delom pretpostavljaju rezultat neke vrste nove doktrine priprema za »dugoročno potiskivanje«, umesto trenutnog dejstva, a delom sastavni deo dominantne želje za: redukcijom vojnih troškova.

Iz rezultata pariskog zasedanja mogu se izvući sledeći jasni zaključci: pre svega, najvažnije je to da neće više biti nikakvog osetnog kvantitativnog povećanja kopnenih snaga, izuzimajući problem naoružavanja Nemačke. Od Severnog Rta do Izmira sada ima približno oko 70 — 80 divizija čije se snage nalaze ili pod oružjem, ili mogu biti mobilisane u roku od 30 dana po otpočinjanju neprijateljstava. Pored toga, postoji još 15 — 25 rezervnih divizija (uključujući teritorijalne divizije u V. Britaniji) koje se nalaze u stanju nedovoljne popunjenosti u ljudstvu ili starešinskom kadru i koje mogu biti gotove tek u roku koji prelazi 30 dana od dana D.

Sadašnje aktivne divizije. — Od celokupnog broja od oko 90 različitih divizija (neke od njih postoje još uvek samo na papiru), pod oružjem nema više od 30 divizija koje bi bile odmah sposobne za odbranu Severne, Centralne i Južne Evrope. U Jugoistočnoj Evropi, 10 slabijih malih grčkih divizija i 15 — 22 turske divizije različite jačine i kvaliteta, nalaze se pod oružjem — u stanju bojne gotovosti, ali su one ograničene na odbranu svojih sopstvenih teritorija.

Od 30 divizija koje bi bile odmah sposobne za odbranu Severne, Centralne i Južne Evrope, SAD su dale ekvivalent koji prelazi jačinu od 6 divizija. Pariska konferencija je potvrdila da ovaj broj neće biti povećan, sem u slučaju rata. Možda će sadašnjim američkim snagama u Evropi biti dodate neke specijalne jedinice i trupe za podršku, ali će smanjivanje ljudstva štabova, pomoćnih jedinica i službi svakako dovesti do redukcije brojnog stanja.

Autor članka naglašava da je Pariska konferencija takođe jasno pokazala da je skoro kod svih zemalja — članica Atlantskog pakta, gornja granica jačine aktivnih kopnenih snaga približno već dostignuta. Međutim, predviđa se produžetak napora i progressa na drugom polju. Planirano je povećanje borbene gotovosti rezervnih divizija, kao i jedinica za podršku i snabdevanje. Treba, takođe, da dođe do poboljšanja kvaliteta naoružanja, obuke i komandovanja i najzad, i do skromnog ali definitivnog poboljšanja u kvalitetu i kvantitetu vazduhoplovnih i pomorskih snaga, kao i u uvođenju atomskog naoružanja. Sve to treba da dovede do opšteg povećanja borbene efikasnosti snaga Atlantskog saveza, ali još uvek ne do onog nivoa kao što se to nekada zamišljalo.

Međutim, autor naglašava da i ova skromna poboljšanja mogu biti ugrožena izvesnim perspektivama sutrašnjice. Nestašica dolara i ekonomski pritisak, aveti koje su se nadnosile nad mnogim diskusijama u Parizu, mogu ugroziti čak i duži ostanak na nivou sadašnje jačine snaga. Naprimer, ko će omogućiti zamenu i nabavku rezervnih delova za kamione, tenkove i avione kojima su SAD snabdjele Evropu? Američki program vojne pomoći bio je prvobitno izgrađen na pretpostavci da će njegovo trajanje izvesnog dana biti završeno. Međutim, datum ukidanja toga programa sve se više odlaže.

Male zemlje pozdravljaju smanjenje vojnih troškova. — Mnoge od evropskih malih zemalja, kao što je, naprimer, Holandija, smatraju da mora doći do smanjenja tekućih troškova za odbranu i tvrde da ne mogu održati planirani nivo snaga bez neograničenog produženja dolarske pomoći. Druge zemlje, kao Turska, raspolažu suviše malim industriskim kapacitetom da bi mogle same da proizvode pomenuti materijal i rezervne delove, kao i slabim deviznim sredstvima da bi mogle takvu kupovinu da izvrše u SAD ili u Britaniji.

Hanson Boldvin završava svoj članak zaključkom da se iz diskusija na Pariskoj konferenciji sasvim jasno vidi da se izvesna dugoročna ravnoteža snaga u Evropi ne može postići bez ponovnog naoružavanja Nemačke. Stoga se »začarani krug« u kome se vrti Atlantski savez ponovo zatvorio.

(The New York Times, 18 decembar 1953)

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

IDENTIFIKACIJA TENKOVA U TOKU OBUKE

Kada je 70 američki tenkovski bataljon stigao na ostrvo Hokaido (Japan) iz Koreje, bilo je utvrđeno da izvesne metode za identifikaciju tenka, koje su bile primenjivane u borbi, nisu mogle biti upotrebljene pri obuci, pošto je prostorija za izvođenje vežbi, čak i na talasastom zemljištu, imala vrlo malo povoljnih osmatračnica.

Osmatračnice nisu toliko potrebne kada se izvodi obuka sa odeljenjima i vodovima, pri čemu su u pitanju kratka ostojanja i ograničeni ciljevi. Međutim, kada se izvodi obuka sa jedinicama jačine čete ili bataljona, osmatračnice su potrebne — za kontrolu svakog voda i svake čete. Stoga su Amerikanci pribegli upotrebi lakog aviona i kula za osmatranje. No, identifikacija tenkova iz vazduha i sa dugih ostojanja postala je sada problem.

U toku obuke, kao i same borbe, naravno, neophodno je imati mogućnost za identifikaciju svakog pojedinog tenka, kao i voda, ili čete, da bi se znalo da li se oni nalaze na pravilnom mestu i da li izvršavaju svoj deo napadnog zadatka. Bilo je više predloga za identifikaciju tenkova, od kojih se dole izneti način pokazao kao najefikasniji, najsigurniji i najprostiji. Ova uprošćenost je od velikog značaja za sadejstvo pešadije i tenkovskih delova, pošto je sistem pristupačan celokupnom ljudstvu. Znaci za identifikaciju se nalaze sa svake strane tenkovske kupole i predstavljaju krugove prečnika oko 0,5 m, sa ovim oznakama:

— identifikacija četa vrši se bojama: crvenom — za prvu, plavom — za drugu, žutom — za treću i zelenom — za štabnu i komandnu četu;

— kod vodova u okviru jedne čete, identifikacija se vrši ucrtavanjem sledećih oznaka — na podlozi belo obojenog kruga: krug — za 1 vod; krst — za 2 vod, trougao — za 3 vod i romb — za 4 vod;

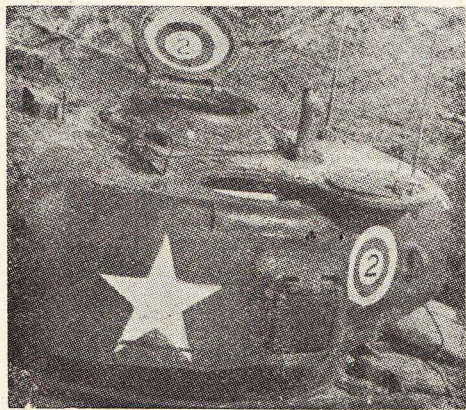
— identifikacija tenkova u svakom pojedinom vodu vrši se upisivanjem broja (1, 2, 3, 4 i 5) unutar same oznake, koji označava broj tenka u vodu;

— tenk komandira čete markiran je krugom odgovarajuće boje, bez broja;

— tenk zamenika komandira čete označava se krstom, bez broja.

Ove oznake i boje mogu se ugledati sa velikih ostojanja i identifikovati dogledom sa aviona za vezu; one su vrlo korisne za komandira voda i čete, kao i komandanta bataljona — za kontrolisanje njihovih jedinica. Komandir, pomoću

njih, istog trenutka saznaje koji je od tenkova zalutao, ili izašao iz rasporeda, i može intervenisati radijem.

Sl. 1 — Drugi tenk 1 voda. Oznaka na poklopcu označava da tenk pripada 1 odeljenju voda

Za bolju kontrolu iz vazduha, poklopac na tenkovskoj kupoli obojen je iznutra istom oznakom, ili oznakom odeljenja u okviru voda. Ako se oznaka nalazi na poklopcu komandira tenka, ona pokazuje tenk 1 odeljenja voda, a ako se

Sl. 2 — Peti tenk 4 voda

Sl. 3 — Treći tenk 3 voda

Sl. 4 — Treći tenk 2 voda

nalazi na poklopcu za municiju, pokazuje 2 odeljenje. U borbi, poklopac se zatvara ili se oznaka pokriva, da ne bi došlo do identifikacije od strane neprijatelja.

Kao što je rečeno, prednji sistem identifikacije tenkova ne samo što koristi starešini tenkovske jedinice, već pomaže i pešadiskom starešini u brznoj identifikaciji tenkova koji su mu specijalno dodeljeni za podršku. Dok prašina i blato brzo zamažuju četni broj na trupu tenka, oznake na kupolama ostaju uvek jasne.

(US Army Combat Forces Journal, novembar 1953)

NOVI SISTEM OBUKE VOJNIKA U SAD

U 4 američkoj armiji je svaki vojnik obveznik, bez izuzetka, prošao kroz obuku za vojnika — borca. Prema novom sistemu osnovne obuke, svi vojnici moraju biti sposobni za borbu u slučaju hitne potrebe, bez obzira na svoje redovne dužnosti. Vojni obveznici idu neposredno u jedan kombinovani prijemni i nastavni centar, bilo u logoru Čafi, ili u Fort Blisu, gde prolaze kroz osmonedeljnu osnovnu obuku. Ovaj novi sistem ne samo što daje bolje obučenog vojnika, već i otstranjuje raniji gubitak vremena u putovanju iz prijemnog — u nastavni centar.

Kada vojnik napusti logor za obuku, on je kvalifikovan za dužnosti u nekoj borbenoj jedinici, ili za dopunsku obuku za specijalistu. Bez obzira na njegovu buduću službu on je, ako bude pozvan da se bori, za to obučan. Svaki vojnik se obučava u rukovanju i gađanju ličnim oružjem, kao što su puška i karabin, i oruđima sa posadom, napr. mitraljezom. On se obučava i u punjenju i gađanju minobacača za zaustavljanje neprijateljskih tenkova. Upotreba ručne bombe i obuka u dejstvu bajonetom priprema vojnika za eventualnu blisku borbu. Dalje, vojnik se obučava i u borbi po naseljenim mestima, u načinu savlađivanja terena pod vatrom mitraljeza. Najzad, vojnik se privikava na svetlost i zvuk eksplozija i art. vatre. U tom smislu postoje kursevi za obučavanje i privikavanje vojnika na prilike (izgled i zvuk) koje vladaju na bojištu (*Battle Indocrination Courses*).

Kao baza za organizaciju i razvoj novih nastavnih kurseva poslužila su iskustva iz Drugog svetskog rata i Koreje. S obzirom da je u prošlim ratovima postojala opšta nenaviknutost na noćne borbe, novi program obuke obraća naročitu pažnju na pravilnu tehniku osmatranja i gađanja noću. Treća od praktičnih vežbi na terenu izvodi se noću. Vojnici se obučavaju i protiv gerilskih dejstava i infiltracije. Čini se sve što je potrebno da se novi vojnik obuči u samostalnoj borbi i fizički što više očvrstne.

Na svim ovim kursovima čine se naponi da se nastava i obuka što više izvode praktično, a ne teoriski. U toku poslednje faze osnovne obuke, vojnik se stavlja na razne probe; kada obuka bude završena, svaki vojnik se dodeljuje nekoj jedinici, ili se šalje u školu — prema svojoj klasifikaciji.

Ovaj novi sistem stupio je na snagu 1 oktobra 1953, a oficiri — instruktori su veoma zadovoljni uspehom vojnika koji su bili na kursu.

(*The Army — Navy — Air Force Register*, 28 novembar 1953)

MASKIRANJE INDUSTRIJSKIH POSTROJENJA

Jedan funkcioner izvesne američke ustanove za naučno-istraživački rad (*Engineer Research and Development Laboratories*) izjavio je da je za narodnu odbranu veoma važno da se zadrži prirodan izgled industrijskih mesta. Potreba za prirodnim okolinom takvih mesta, pokazala se u Drugom svetskom ratu očiglednom, kada je nastupila potreba za maskiranjem važnih postrojenja. Pošto je prirodan izgled zemljišta bio promenjen i vegetacija uništena, maskiranje je bilo teško i skupo, a nekada i nemoguće. Skoro svaki projekat maskiranja bazira na prikriivanju izvesnih postrojenja i njihovom utapanju u okolno zemljište; stoga, prirodne konture zemljišta, kao i drveće i drugo rastinje, imaju veliku važnost.

(*Military Review*, decembar 1953)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

STANJE AKTIVNOG KADRA U FRANCUSKOJ

Francuski časopis za rezervne oficire, doneo je nedavno kraći osvrt na jednu brošuru, izdatu od strane izdavačke kuće *Charles — Lavauzelle et Co.* pod naslovom »Predlog o revalorizaciji vojnih funkcija«. Mada se članak odnosi isključivo na stanje u Francuskoj armiji, prikazujemo ga u izvodu zbog interesantnosti teme koju raspravlja.

Radi se, uglavnom, o problemima koji se u najvećoj meri tiču suvozemne vojske u Francuskoj. Do tih problema je došlo posle nedavnog uključenja vojnih lica u javne funkcije, bez obzira na posebni karakter vojničkog poziva i njegove specifične odlike, kao i na krizu u regrutovanju, koja je bez primera u istoriji i koja nema nikakve veze sa teškoćama na koje mogu naići u svome radu izvesne civilne ustanove i organizacije.

1) Materijalno stanje današnjih vojnih lica. — Već čitavih pedeset godina traje u Francuskoj proces postepenog zanemarivanja voj-

ničkog poziva prilikom razvrstavanja i određivanja materijalnog obezbeđenja uopšte. Ipak, najosetljiviji udarac nanet mu je 1947 prilikom novog razvrstavanja javnih funkcija.

Ako se pažljivo prati kretanje ukupnih plata od 1900 do 1953 godine, primećuje se da se ono izražava u smanjenju plata vojnim licima od 30 do 50%/o. Tako je, naprimer, general-potpukovnik primao u 1953 godini platu jednog potpukovnika iz 1914. potpukovnik platu jednog kapetana . . . Posmatranjem uporednog kretanja civilnih i vojnih plata od 1890 do 1950, zapaža se osetno zaostajanje kod pripadnosti lica vojničkog poziva. Ovo je zaostajanje još osetljivije ako se uzmu u obzir uslovi za napredovanje kod civilnih službi i onih kod vojničkog poziva.

Konstatuje se, isto tako, progresivno i sistematsko opadanje dnevnica prilikom premeštaja. Razlika je, naravno, opet u prilog civilnih službenika, koji koriste dnevnicu višeg ranga, dnevnicu za vanredne poslove, kao i pripadnosti koje im inače sleduju. Od vojnih lica jedino generali, komandanti vojnih oblasti, primaju dodatak za reprezentaciju.

Dodatak na vojnu službu, naknada prilikom premeštaja u drugo mesto službovanja, dodaci za stalne potrebe, za nošenje uniforme i profesionalni rizik, iznosi samo 10 do 20% plate, i to prema činu. Osoblje Ministarstva rata koje se raspoređuje na službu po jedinicama, prilikom službovanja po vazduhoplovnim bazama ili jedinicama nacionalne mornarice, nije nimalo favorizovano u odnosu na ostale. Što se tiče vojnih penzija, dohotka na vojnu službu koji nisu podvrgnuti raznim obustavama, oni uopšte ne dolaze u obzir. Pritom naročito treba podvući nedostatak odredbi koje obuhvataju znatan deo penzionisanih oficira, kao i odredbi koje se odnose na šest godina službovanja van Evrope i na plafon redovnih isplata. Uredba o penzijama za udove i decu vojnih lica, imajući u vidu srednji broj godina službe, manje je povoljna nego uredba koja se odnosi na nesrećne slučajeve pri radu. Penzije, isplaćene nosiocima Legije časti, iznose 40/o u odnosu na isplate u 1914 godini. Konačno, u pogledu godina starosti, najveći deo podoficira napušta armiju pre 50-te, a oficiri oko 55-te godine, ukoliko ne i ranije zbog rasteće njena kadrova. Međutim, oni nisu u mogućnosti da ponovo zauzmu neko iole dostojnije mesto u građanskom životu.

2) Kriza u regrutovanju. — Armija je nekada pretstavljala veoma privlačnu stvar za veliki deo francuske omladine. Treba se samo zadržati na primeru škole u Sen-Siru koja je ranije, pre 1938, imala 2.000 kandidata za svega 300 mesta koliko se tražilo konkursom. Docnije, posle 1946, taj se broj smanjio na 500—600 kandidata za 350 mesta. Najzad, zbog slabog interesovanja za prijem u Sen-Sir, morao se spustiti nivo konkursa i ublažiti uslovi prilikom stupanja u školu.

Oko 25% nižih oficira dolazilo je dosada iz visokih vojnih škola, dok se 40% dobijalo direktnim proizvodstvom iz stroja (trupe). Zbog toga se već uočavaju teškoće prilikom komandovanja i izvođenja obuke. To ujedno stvara bojazan i neizvesnost u pogledu kvaliteta francuskih trupa koje treba da učestvuju u okviru Evropske odbranbene zajednice.

3) Parlament zahteva u što kraćem roku revalorizaciju vojnih funkcija. — Pošto očekivana obećanja, koje je francuska vlada dala po ovim pitanjima prilikom pretresa budžeta za 1952, nisu bila sprovedena u život, to je Parlament u 1953 jednoglasno doneo amandman, koji je prihvaćen i od strane vlade, a kojim se zahtevaju, počev od ove godine, potrebne mere u cilju rešenja ovog pitanja.

4) Potrebne mere za ponovno razvrstavanje. — Na kraju članka iznose se mere koje bi trebalo što pre preduzeti kako bi se popravilo ovakvo stanje. To su:

a) Ponovo odrediti visine iznosa plata kod vojnih lica, povećavajući ih za 50% onim oficirima koji bi završili neku od viših vojnih škola ili univerzitet. Takođe, preduzeti potrebne mere prilikom ovog novog razvrstavanja, analogne onim merama koje su već primenjene kod određivanja plata podoficirima.

b) Povećati iznos raznih naknada (dodataka) kod vojnih lica i izravnati ih bar sa naknadama (dodacima), koje već postoje kod civilnih službenika. Dati finansisku pomoć menzama i vojnim klubovima kako bi cene obroka bile izjednačene sa cenama po civilnim kantinama.

c) Poboľšati sistem penzija, naročito za udove i decu pripadnika aktivnog kadra, umrlih u doba mira.

d) Zagarantovati sigurniju karijeru i mogućnost zaposlenja onima koji su penzionisani ili oslobođeni aktivne službe.

Potrebno je da cvet francuske omladine uvidi da mu vojnička karijera pruža odgovarajuće perspektive za napredovanje, onakve kakve postoje kod drugih (civilnih) državnih službi.

(L'officier de réserve, novembar 1953)

BELGIŠKA RATNA MORNARICA

U toku je stvaranje jedne nove evropske mornarice. Belgiška ratna mornarica već pretstavlja ozbiljan doprinos odbrani osetljivih morskih prilaza Anversu i nove baze za snabdevanje britanske Rajnske armije, čime dobija odgovarajući značaj u okviru pomorskih snaga Severoatlantskog pakta.

Belgiška mornarica je u roku od sedam godina izgrađena u vidu male ali aktivne flote, koja se velikim delom sastoji iz jedinica čistača mina koji su dokazali svoju vrednost u severnomorskoj fazi savezničkih manevara pod nazivom *Mariner*, održanih u 1953 godini. Iako bi gro Belgiške mornarice morao u svakom slučaju da bude angažovan u operacijama u Severnom Moru, postoji eskadra patrolnih brodova pod britanskom komandom na Rajni, a belgiški ratni brodovi sada redovno posećuju i ušće r. Konga, gde je izgrađena nova pomorska baza.

Kada je 1946 godine nova flota postala stvarnost, belgiško Ministarstvo saobraćaja, koje je kontrolisalo službu zaštite ribolova pre rata i trebalo da se stara o novoj mornarici do 1949, bilo je u mogućnosti da formira kadar oficira i ostalog ljudstva, među onima koji su u toku poslednjeg rata služili bilo na korvetama i čistačima mina, bilo na drugim malim brodovima Britanske mornarice. Još od samog početka, jedinice Belgiške mornarice su provodile veliki deo vremena na moru. 1947 godine, jedna belgiška fregata, u saradnji sa jednim holandskim brodom, dobila je zadatak da se stara o jednoj atlantskoj meteorološkoj stanici i u toku sledeće dve godine izvršila je seriju dugih meteoroloških patroliranja. U Severnom Moru su drugi manji brodovi bili angažovani čišćenjem starih minskih polja i uklanjanjem olupina.

Obalski čistači mina. — Prva brodogradnja na širokom planu počela je 1949, uz pomoć NATO-a, a neposredna kontrola mornarice pala je u deo Ministarstvu narodne odbrane. *La Force Navale* (Belgiška ratna mornarica) već obuhvata: 1 fregatu, 6 čistača mina okeanskog tipa (britanske klase *Algerine*) — koji se mogu upotrebiti kao eskortni brodovi —, kao i sve veći broj obalskih čistača mina američkog tipa, izgrađenih u belgiškim i američkim brodogradilištima. Oni brodovi koji su izgrađeni u SAD, prelaze Atlantik sa belgiškim posadama, što, samo po sebi, nije mali podvig, pošto čistači mina imaju deplasman od 370 tona, tj. oko 1/3 deplasmana jedne korvete.

U Brižu je 1952 otvoren centar za obuku mornaričkog ljudstva i svi regruti, od kojih oko polovina pretstavlja obveznike koji počinju svoj rok od 21 mesec, moraju da se služe francuskim, flamanskim i engleskim jezikom. Pitomci koji se spremaju za oficire počinju nastavu i obuku u vojnoj akademiji, a docnije odlaze na kurseve u Holandiju ili Francusku. U sadašnjem periodu, kada prido-lazak brodova ide dosta brzo, postoji izvesna oskudica u oficirima, ali se ukupna jačina ljudstva Belgiške mornarice, u roku od sedam godina, popela od 500 na 3.700.

Ostende je postao glavna belgiška pomorska baza, a Zebriđž (*Zeebrugge*) je uređen kao pomoćna. Docnije, kada mali obalski čistači mina britanskog tipa budu stupili u službu, verovatno će jedan deo njih dejstvovati u Šeldi, za zaštitu rečnih prilaza za Anvers — protiv opasnosti od mina.

Tesna veza između Belgiške i Britanske mornarice održava se preko Štaba Komande Kanala, u Portsmautu, a očekuje se da će britanske i belgiške eskadre čistača mina učestvovati u zajedničkoj vežbama na Severnom Moru, i to udružene.

U krugovima NATO-a smatra se da je Belgija pravilno odredila ulogu svoje flote time što je skoro sve svoje pomorske napore uložila u odbranbena dejstva čistača mina.

(The Times, 23 decembar 1953)

ITALIJA

NEKI PODACI O JAČINI ITALIJANSKIH ORUŽANIH SNAGA

Jedan od italijanskih časopisa doneo je članak generala Gabrijele Baljonea, pod naslovom: »Ljudstvo i naoružanje nove vojske«, u kome je interesantniji onaj deo u kome se govori o jačini italijanskih oružanih snaga. Članak dajemo u sledećem izvodu:

Italijanska suvozemna vojska danas ima 10 pešadiskih i 2 oklopne divizije, 4 planinske brigade, dok se 1 oklopna divizija i 1 planinska brigada nalaze u formiranju. Od pešadiskih divizija 5 su normalnog sastava, 2 su lake, a 3 imaju teritorijalan karakter. Izraz *teritorijalan*, ustvari, nije baš najpogodniji. Pod tim izrazom treba razumeti jedinice dislocirane na jugu zemlje, kod kojih je procenat naoružanja znatno niži nego kod ostalih jedinica.

Divizije normalnog tipa imaju u svom sastavu 3 pešadiska puka, 1 moto-izviđački i 1 artiljerijski puk.

Lake divizije se razlikuju od normalnih kako po broju pešadiskih pukova, kojih ovde ima dva, tako i po većoj pokretljivosti: raspolazu tolikim brojem sredstava motornog transporta da su u stanju da čitav svoj sastav odjednom prebace motornim vozilima, dok to normalne divizije moraju vršiti po ešelonima. Zbog toga su lake divizije, zajedno sa oklopnim, pogodnije za manevar širih razmera.

U sastavu oklopnih divizija nalaze se 1 tenkovski i 1 bersaljerski puk koji se prevozi oklopnim transporterima, i 1 artiljerijski puk od 3 diviziona sa po 3 baterije.

Planinske brigade, čiji je način upotrebe sličan onome kod normalnih divizija, imaju po 4 planinska bataljona i 1 brdski artiljerijski puk.

U okviru svih ovih velikih jedinica nalaze se, naravno, i jedinice inžinjerije i veze, kao i sve vrste raznih službi, od sanitetske i intendantske do artiljerisko-tehničke.

Ovim snagama treba dodati i jedinice za podršku, odnosno korpusne i armijske jedinice, kako su se ranije nazivale, koje prvenstveno sačinjavaju pukovi teške artiljerije sa topovima i haubicama kalibra 155 mm.

Ukoliko se ne bi ušlo u razmatranje manjih jedinica, ili, barem, najvažnijih od njih, ova bi slika bila prilično nepotpuna. Vrlo je teško dobiti tačnu pretstavu o moći savremene divizije, ako se ne poznaju, makar u najkraćim crtama, njeni sastavni delovi.

Pešadiski puk ima 3 bataljona i bateriju samohodnih topova kalibra 75 mm od 4 oruđa, koja je dosada bila u sastavu poljske artiljerije. Svaki bataljon ima 3 čete koje se nepravilno nazivaju »streljačkim«, mada su pešaci samo delom naoružani puškama, a delom automatima i puškomitraljezima.

U četi teškog naoružanja sasređeni su teški mitraljezi, minobacači 81 mm baze i bestrzajni topovi. Artiljerijski puk ima 3 diviziona 105 mm, svaki sa po 3 baterije od 6 oruđa, 1 divizion haubica 155 mm i 1 divizion lakih PA topova za zaštitu od niskoletućih aviona.

U pogledu naoružanja, planinska brigada je približno jednaka pešadiskoj diviziji, sem što je manja i izvežbana za rat u planini. Njen artiljerijski puk ima 4 diviziona, od kojih su 2 tovarna, 1 na vuču i 1 PA.

Očigledno je, ističe pisac, da je karakteristika navedenih velikih jedinica, koja su sada više ili manje slične u svim armijama Zapada, zasićenost vatrenim sredstvima i sve veća vatrena moć. Činjenji su pokušaji da se napravi upoređenje u pogledu vatrene moći između sadašnje divizije i divizije iz 1938. Tom prilikom su dobijeni različiti odnosi: od 1:10 do 1:20. Verovatno je da je prvi

odnos prenizak, dok je drugi opet previsok. Sigurno je, međutim, da vatra danas, i bez atomskog naoružanja, dostiže razmere koje impresioniraju, kao što je sigurno i to da se na bojištu ova ogromna vatrena moć pretvara u ogroman utrošak municije. U vojnoj terminologiji uzima se kao jedinica mere za snabdevanje municijom *borbeni komplet*. Ovo je proizvoljna količina koja nema veze sa utroškom, ali se donekle ipak može izjednačiti sa jednodnevnim utroškom municije kod neprekidnog boja.

Borbeni komplet za italijansku pešadisku diviziju iznosi sada oko 700 tona. Onaj ko poznaje transport reći će da je potrebno 400 kamiona za prevoz ove municije, ali će sastavljanje proračuna koliko je vremena potrebno da se ona izradi biti još teže. Druga strana tog problema, pitanje vremena, predstavlja jedan od bitnih elemenata koje treba imati u vidu prilikom procene.

Suvozemna vojska predstavlja centralni činilac oružanih snaga. Mornarica je, prema uzetoj pretpostavci, koja isključuje mogućnost nasilnog iskrcavanja na italijanskim obalama, ograničena u svojim zadacima na obalsku službu i, na Jadranu, na pružanje podrške suvozemnoj vojsci. Mornarica raspolaže sledećim plovnim jedinicama: bojni brodovi *Doria* i *Duilio*, 3 krstarice, 6 razarača, 2 podmornice, 9 stražarskih brodova, 23 korvete i obalski brodovi. Mada se ne radi o velikim snagama, smatra se, ipak, da su one dovoljne za izvršenje navedenog zadatka.

Za vazduhoplovstvo se, međutim, podvlači pisac, to ne može tvrditi. Na Zapadu se smatra da na svaku diviziju treba da dođe 1 aviopuk, odnosno 75 lovaca-bombardera. Čak i kada bi se ova kvota smanjila na polovinu, to jest na avio-grupu, računajući 12 divizija s kojima Italija ukupno raspolaže, to još uvek ne bi zadovoljilo potrebe, pošto u ovom momentu sigurno nema mnogo više od 12 aviogrupa u punoj borbenoj gotovosti, a sa njima treba obezbediti ne samo sadejstvo sa ostalim vidovima oružanih snaga, odnosno njihovu zaštitu, nego i odbranu teritorije.

Pisac zaključuje da je iz tog razloga ministar odbrane Tavijani nedavno izjavio da, pristupajući programu čiji je cilj povećanje oružanih snaga, treba veći značaj pridati razvoju vazduhoplovstva.

R. M.

(*Epoca*, 1 novembar 1953)

SREDOZEMLJE, BLISKI I SREDNJI ISTOK

SREDOZEMLJE I AMERIČKA STRATEGIJA

Bilo da zaista postoji ili da predstavlja samo diplomatski manevar, sovjetska vodonična bomba, t. zv. »bomba Maljenkov«, postigla je značajan rezultat: ona je besumnje doprinela stvaranju trećeg američkog strategiskog plana.

Samo nekoliko nedelja pre njene pojave, u Sjedinjenim Američkim Državama, kako u vojnim tako i u drugim uticajnim krugovima američke administracije, sve više je hvatala korena ideja o postepenom povlačenju snaga SAD sa raznih istaknutih tačaka u Evropi i Aziji i njihovom smenjivanju divizijama zemalja koje pripadaju pojedinim regionalnim paktovima (*NATO*-u, Pacifičkom paktu, Balkanskom paktu itd.). Uloga Amerike u organizovanju zajedničke odbrane ograničila bi se na opremu i održavanje vazduhoplovnih i pomorskih baza, kako postojećih tako i predviđenih, na pojačanje flote nosača aviona snabdevenih atomskim bombarderima, odnosno na proizvodnju naoružanja i opreme za potrebe zapadnih saveznika.

Međutim, »bomba Maljenkov« je sve ove planove i želje za povratak američkih vojnika kućama bacila u vodu. Ujedno, ona je dala nov, snažan impuls za stvaranje trećeg američkog strategiskog plana za Sredozemlje.

Još prilikom stvaranja Vrhovne komande savezničkih snaga u Evropi (*SHAPE*), sektor Južne Evrope (obuhvatajući Italiju, Grčku, Tursku i Sredozemlje) stavljen je pod komandu američkog admirala Karnija. On je imao takođe pod svojom komandom američku Šestu flotu, svakako najvažniju pomorsku snagu u Sredozemlju.

Misli se da Britanci, za koje je tradicionalni put za Indiju postao put za petrolej, nisu gledali bez izvesnog ogorčenja kako im komandovanje ovom zonom, koju su dugo vremena smatrali svojim posedom, izmiče iz ruku. Razmimoilaženja u strategiji pogoršala su, pored ostalog, ovaj antagonizam. Dok su Britanci smatrali Sredozemno More kao prolaz koji treba da ostane slobodan, Amerikanci su na njega gledali kao na polaznu bazu za protivnapad na osetljive tačke SSSR-a, naročito na petrolejske izvore.

Posle nekoliko meseci istrajnih pregovora, *SHAPE* je pristao, početkom 1953, da stvori četvrti sektor Sredozemnog Mora, koji je poveren admiralu Mauntbatenu. On je izabrao Maltu za sedište svoga štaba i povezao se sa pomorskim snagama pribrežnih zemalja.

Međutim, Šesta flota, koja je imala za zadatak posredovanje i taktičku podršku, nastavila je sa preuzimanjem sektora Južne Evrope i američki admiral Fehteler obrazovao je svoj štab u Napulju. Raspoložuci samo italijanskim bazama, američka flota je bila manje podeljena nego britanska, koja je sa Gibraltarom, Maltom, Kiprom, Bizertom i Mehalom u Tripolitaniji držala ključne pozicije u Sredozemlju.

Ovaj antagonizam između dve komande, pomorske i kopnene, odnosno između dva admirala, podjednako uticajnih ali obojice potčinjenih autoritetu vrhovnog komandanta u Evropi, generalu Grinteru, otpočeo je da slabi pred zajedničkim problemima.

Sa nestrpljenjem se očekivala prva prilika koja će ih dovesti u okolnost da rade zajedno. Značajno je da su u operaciji *Weldfast*, koja se odvijala u vremenu od 29 septembra do 8 oktobra i u kojoj su zajednički učestvovala britanska, italijanska, grčka, turska i američka flota, ove bile stavljene pod zajedničku komandu admirala Fehtelera i Mauntbatena.

U međuvremenu su Sjedinjene Američke Države nastavile sa izradom jedne mreže baza za potrebe njihove strategije na Sredozemnom Moru. Pet velikih aerodroma u Francuskom Maroku, od kojih je Nuaser već završen, i baza u Port Lioteju predstavljaju samo prvi korak.

Ugovor sa Španijom omogućiće da se urede pet vazduhoplovnih baza, od kojih je značajna Madrid — Barajas, i dve pomorske baze, jedna na Atlantskom Okeanu, a druga na Sredozemnom Moru.

Konačno, nedavni ugovor sa Grčkom, zaključen na osnovu čl. 3 Severoatlantskog pakta, omogućava američkom vazduhoplovstvu korišćenje aerodroma Eleusisa (kod Atine), Patrasa, Voloa i Larise, kao i pomorskih luka Soluna, Pireja i Kanea na Kritu, koji su u toku preuređenja za mlazne avione i velike brodove. Šesta flota raspolagaće oslonim tačkama utoliko sigurnijim što je u Smirni, pod američkom komandom, nedavno obrazovana jedna formacija taktičkog vazduhoplovstva sastavljena od mlaznih aviona *Thunderjets*, koja slučajno nosi naziv Šeste vazduhoplovne taktičke komande.

I tako, zahvaljujući čudnovatom odjeku koji je proizvela »Maljenkovljeva vodonična bomba«, jasno se zapaža kako se na Sredozemlju sve više oseća američko prisustvo, dok se Velika Britanija sa svoje strane napreže da ponovo uspostavi svoju izgubljenu ravnotežu u ovom delu Evrope.

(*Le Figaro*, Paris, 27 oktobar 1953)